

"מה בין מאשקע [ווילענקער³⁰] לבנימין [קלעצקער³¹] (בתירגום מאידיש³²): בנימיןקע - הוא טוב עבור עצמו אבל לא עבור אחרים, מאשקע הוא טוב עבור אחרים אבל לא עבור עצמו, צריכים להיות לא כך ולא כך, צריכים להיות טוב עבור עצמו וטוב עבור אחרים. פרץ, אתה בשלימותך ובהווייתך תהיה, לא תלך לאיבוד.

"פרץ! יודע אתה מהו 'רבי'? רבי צריך להיות כזה שבעת שהוא הולך לומר חסידות צריך הוא להיות שפל בעיני עצמו כאילו הוא מהלך ברחוב וילדים משליכים עליו אבנים, ככה עליו להרגיש בלכתו לומר חסידות. וכל מה שמספרים לו צריך הוא למצוא בו בעצמו, וכל מה שמדבר צריך להיות צירופי אותיות³³.

"מאנשי כנסת הגדולה"

לאחר הסתלקות אדמו"ר האמצעי נטל ר' פרץ חן חלק חשוב בהכתרת אדמו"ר הצמח צדק. את פועלו בנושא זה יחד עם גדולי החסידים סיפר לבנו הרד"צ והוא סיפר את השתלשלות האירועים לאדמו"ר מוהריי"צ אשר רשם זאת בפרוטרוט ביומנו ברשימה המובאת להלן במילואה.

כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ סיפר עוד כי במשך שנות נשיאות אדמו"ר הצמח צדק, היה ר' פרץ "מיחידי סגולה בקרב החסידים אשר כ"ק אדמו"ר הצ"צ התחשב עם דעתו"³⁴. אדמו"ר הצמח צדק אמר עליו כי הוא מאנשי כנסת הגדולה (ר"ל מהגווארדיה הותיקה)³⁵.

ר' פרץ שמר על כבודו של רבו ה'צמח צדק', כפי שמלמדנו הסיפור הבא: פעם נכנס אל אדמו"ר הצ"צ וראה שהוא כותב מכתב לבעלי שו"ת "מפרשי הים", הרב מרדכי זאב הלוי

30. מגדולי חסידי אדמוה"ז ואדמוה"א.

31. מגדולי חסידי אדמוה"ז - ראה בית רבי ע' עז.

32. המקור באידיש: "בנימיןקע איז גוט פאר זיך און ניט פאר דער וועלט. מאשקע איז גוט פאר דער וועלט און ניט פאר זיך. עס דארף זיין ניט אזוי און ניט אזוי. מען דארף זיין גוט פאר זיך און פאר דער וועלט. דו, פרץ, וועסט זיין גאנץ, וועסט ניט פארפאלן ווערין. פרץ! וויסטו וואס איז א רבי? א רבי דארף זיין, אז ער גייט צו חסידות דארף ער זיין שפל ביי זיך גלייך ווי ער גייט אין גאס און קינדער ווארפן אויף אים שטיינער, אזוי זאל זיך אים דוכטין גייענדיג צו חסידות. און אלץ וואס מען דערציילט איהם זאל ער גיפניען ביי זיך און אלץ וואס ער רעדט זאל זיין צירופי אותיות".

33. ליקוטי רשימות ומעשיות ע' ח. למען ידעו ע' 273.

34. התמים חוברת ג' ע' כב.

35. רשימות שושנה חן-זהבי.

איטינגא והרב יוסף שאול נתנזון מלעמברג, וכותב להם "אשר קטנם עבה ממתני". ואמר ר' פרץ: חסידים לא יוכלו לסבול זאת, וגם אני איני רוצה לסבול זאת והשיבו הצ"צ: "יונגעלייט, און טוען אין לערנען, דארף מען זיי מחזק זיין" [אברכים ועוסקים בלימוד, צריך לחזקם]³⁶.

הכרחיות לאיש יהודי

סיפר המשפיע בישיבה בליובאוויטש, הרב שמואל גרונם אסתרמן: באחת הפעמים בהן היה ר' פרץ ב'יחידות' אצל אדמו"ר הצמח צדק, שאל אותו הרבי: מה דעתך, פרץ, בזמן הזה, מה הכרחיות [נחוץ מאד] לאיש יהודי? והשיב ר' פרץ: בזמן הזה הכרחיות ליהודי שיהיה לו בכל יום דגים ובשר, בית השייך לו, סוס ועגלה לנסוע, חמשה ועשרים אלף רובל בבנק. כ"ק הצ"צ הסכים לדבריו ואמר: "איך רעכן אויך אזוי" [אני גם סבור כך].

וסיים הרב גרונם: כנראה דנו בבית דין של מעלה מה הדברים המוכרחים, וצירף כ"ק הצ"צ את ר' פרץ לבית דין של מטה לפסק דין³⁷.

בכל הציור קומה שלו

סיפר ר' יהושע לייץ³⁸: ר' פרץ התאונן פעם בפני אדמו"ר הצ"צ וכפי הנראה אמר במה נקדם פני משיח צדקנו, השיב לו הצ"צ: האב קיין מורא ניט, ר' עקיבא וועט ניט גיין אן נעגעל אנטקעגען משיח'ן [אל תירא - ר' עקיבא לא ילך בלי צפרנים לקראת משיח]!

ור"י לייץ ביאר פירוש הדברים שהצ"צ אמר לו, שאפילו אם הוא צפרנים מנשמת רבי עקיבא, הרי שרבי עקיבא ילך לקבל פני משיח צדקנו, בכל הציור קומה שלו, כולל הצפרנים³⁹.

36. רשד"ב נוטיק בשם ר' יהושע לייץ. תשורה אבני חן ע' 20. ולסיפור זה יש את גירסת ר' יהושע מונדשיין, כפי שקיבל ממקורות אחרים: אדמו"ר הצ"צ השיב פעם תשובה לגאוני לבוב ר"ש נטנזון וגיסו רמ"ז איטינגא (כך שמעתי מהרה"ח ר"א בר"י הורוויץ [ר' אליעזר בן הרב יצחק הורביץ - ר' איצ'ה מתמיד], ובשם הגרש"י זיין שמעתי שהיתה זו תשובה לגרעק"א), ובתוך דבריו השתמש במליצת הכתוב "הלא קטנם עבה ממותני". ראה זאת הרה"ח ר' פרץ חן מטשרניגוב, ואמר לרבי שהוא יכול להיות עניו על עצמו, אבל לא כשזה נוגע בכבוד החסידים והחסידות. ולא עזרו לצ"צ כל טיעוניו, והוא נאלץ לכתוב שנית את כל התשובה בהשמטת המלים הללו.

37. רשימות דברים ע' 140.

38. הרב פרלוב סיפר בשם ר"י לייץ, וציין כי אינו זוכר את הלשון המדויקת.

39. ליקוטי סיפורים ע' קסז, בשם ר' יהושע לייץ.